
V Z P O M Í N Á M E

Zemřel generálmajor v. v. profesor MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc.

Profesor MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc., generálmajor ve výslužbě, zemřel 2. února 2009 ve věku 81 let. Uzavřela se životní pouť lékaře, vědce, učitele, vojáka, jehož jméno je neoddělitelně spojeno s historií vojenského zdravotnického školství a s městem Hradec Králové, ve kterém je již bezmála 60 let realizována příprava a výcvik vojenských zdravotnických profesí. Profesor Vaňásek patří k zakladatelské generaci hradeckého vojenského zdravotnického školství a k jeho významným osobnostem.

Jaroslav Vaňásek pochází z rodiny řídicího učitele z Dolního Újezda na Svitavsku. Po ukončení obecné školy v rodné obci začal v roce 1938 studovat na Státním reálném gymnáziu v Litomyšli. Válečná realita poznamenala jeho studia – v době od září 1944 až do osvobození v květnu 1945 vykonával práce pomocného dělníka v rámci tzv. totálního nasazení.

Středoškolská studia dokončil maturitou v prvním poválečném roce a od září 1946 zahájil studia na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1949 se rozhodl pro změnu. Na základě náborové akce se přihlásil ke studiu Vojenské lékařské akademie (VLÉA) v Brně. VLÉA představovala první pokus o nové pojetí profesní přípravy vojenských zdravotnických profesionálů ve smyslu studia vojensko-zdravotnických odborností již ve fázi pregraduální přípravy. Fungování školy bylo založeno na spolupráci s Lékařskou fakultou Masarykovy univerzity. Model však nebyl dostatečně připraven a rozvíjen a z celé řady příčin zanikl v roce 1951. MUC. Jaroslav Vaňásek patřil k těm nemnoha, kteří VLÉA dokončili. V Brně promoval a dne 15. června 1951 byl v hodnosti kapitána přijat za důstojníka zdravotnictva z povolání.

Nejprve krátce působil jako sekundární lékař chirurgického oddělení posádkové nemocnice v Brně, v září 1951 však přichází na nově zřízenou Vojenskou lékařskou akademii v Hradci Králové (VLA JEP). Byl zařazen na katedru organizace a taktiky zdravotnické služby (OTZS). V roce 1952 je štábní kapitán MUDr. J. Vaňásek ustanoven do funkce staršího učitele katedry. V následujícím roce byl povolán k ročnímu studiu na Velitelské fakultě Vojenské lékařské akademie v Leningradě (VMA S. M. Kirova). Po návratu na mateřskou katedru je mjr. MUDr. J. Vaňásek pověřen vedením skupiny zdravotnické služby za války. Atestuje v oboru organizace a taktika zdravotnické služby.

Následovalo dvouleté období působení na MNO-GŠ, kde vedl oddělení zdravotnické ochrany proti ZHN. V listopadu 1957 se však pplk. MUDr. J. Vaňásek vrátil na hradeckou VLA JEP, kde zastával funkci zástupce náčelníka OTZS.

Pak přichází pro hradecké zdravotnické školství zlomový rok 1958. VLA JEP je zrušena, etabluje se nový nástupnický útvar a model – Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav Jana Evangelisty Purkyně (VLVDÚ JEP), který však nadále úzce spolupracuje s obnovenou Lékařskou fakultou UK v Hradci Králové. Převratné události zastihují pplk. MUDr. J. Vaňásku ve funkci nejprve zástupce, od října 1959 náčelníka katedry OTZS. Současně se schyluje k zásadnímu mezníku jeho profesní orientace. V září 1960 nastupuje jako asistent na tehdejší katedru válečné interny s radiologií. V roce 1961 získává atestaci I. stupně z interního lékařství a nedlouho poté vstupuje asistent katedry válečné interny pplk. MUDr. J. Vaňásek do vědecké přípravy ve specializaci válečné vnitřní lékařství. V roce 1966 obhájil kandidátskou dizertační práci a působí jako odborný asistent katedry válečné interny s tělovýchovným lékařstvím, kterou v té době vede plk. prof. MUDr. Vilo Jurkovič, DrSc.

V rámci uvolňování politických poměrů v Československu v průběhu 60. let minulého století a zejména v roce 1968 bylo umožněno i některým armádním odborníkům absolvovat studijní pobyty v zahraničí. Podplukovník MUDr. J. Vaňáskovi, CSc., byl povolen čtyřměsíční stipendijní pobyt ve Francii, v Hematologickém ústavu Lékařské fakulty ve Štrasburku a v Laboratoři pro lékařskou biologii a průmyslovou chemii v Mulhouse.

Po emigraci náčelníka katedry prof. Jurkoviče se stává v únoru 1969 zástupcem náčelníka katedry. Skládá atestaci z oboru II. stupně. To však již nabírá na intenzitě politický kurz, který je označován jako „normalizace“. V jeho rámci je z velení VLVDÚ JEP odstraněn plk. prof. MUDr. Zdeněk Fink, DrSc., který v roce 1968 vystřídal rezignujícího dlouholetého velitele VLA JEP a poté VLVDÚ JEP genmjr. MUDr. Josefa Krčála.

V květnu 1971 je plk. MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc., pověřen výkonem funkce náčelníka VLVDÚ JEP v Hradci Králové. Brzy poté skládá atestaci z oboru II. stupně a 31. srpna 1971 je jmenován docentem oboru válečného vnitřního lékařství. Po osmiměsíčním zatímním vedení ústavu je dnem 25. ledna 1971 do funkce náčelníka VLVDÚ JEP jmenován oficiálně. V čele této vrcholné školské a vědeckovýzkumné báze vojenské zdravotnické služby stál 17 let. Tuto školu historicky zdobí především takové znaky, jakými jsou vědeckovýzkumná oblast, klinická činnost, účast odborníků školy v mezinárodních specializovaných odborných orgánech, rozvíjení kontaktů s domácími i zahraničními odbornými pracovišti, velmi dobrá úroveň kongresů a vědeckých shromáždění, výrazná intenzita a výsledky v oblasti studentské vědecké odborné činnosti, včetně jejích mezinárodních akcí, pedagogická činnost a všestranná příprava vojenských zdravotnických profesionálů, zlepšovateľské a vynálezcké hnutí zaměřené na vojensko-medicínskou oblast. Jeho samotného budeme vždy spojovat dále s přístavbou budovy II. interní kliniky na Pospíšilově třídě, s problematikou léčby dřeňových útluů – jednotka Life Island (společně s plk. prof. MUDr. Milanem Bláhou, CSc.). Dále je to jeho zásluha o výstavbu Nového internátu vojenských studentů v Heyrovského ulici a moderního areálu v Třebši s budovou pro katedry a výuku ve specializovaných učebnách a budovou velitelství s ubytovací kapacitou pro účastníky kurzů.

Jmenování profesorem pro obor vnitřního lékařství v roce 1979 bylo přirozeným oceněním jeho práce odborné, výzkumné a pedagogické. V téže roce byl 1. října jmenován do první generálské hodnosti. Ke dni 31. 12. 1987 byl ze služebního poměru propuštěn. I poté se však věnuje své oblíbené hematologii, v letech 1988–1994 pracuje jako přednosta klinického úseku Ústavu hematologie a krevní transfuze v Praze, kde se významně podílí na rozvoji transplantačního programu kostní dřeně. Po roce 1994 pracoval několik let jako revizní lékař Vojenské zdravotní pojišťovny v Hradci Králové až do doby, než mu to závažné onemocnění znemožnilo.

Pane profesore, přes všechnu složitost doby, ve které jste působil jako aktivní důstojník a generál zdravotnické služby naší armády, Vám za Vaši činnost právem patří poděkování. Chceme generacím následovníků připomenout, že jste svou velitelskou, lékařskou, vědeckou a učitelskou prací i svými organizačními schopnostmi přispěl k vysoké úrovni a renomé vojenského zdravotnického školství.

Čest Vaší památce

Doc. PhDr. František Dohnal, CSc.,
prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.

